

Вълшебното огниво

Михаил Байков

Каквото и да кажем за големия разказвач на приказки ще бъде или малко, или недостатъчно, или не нужно, защото на практика Андерсен побира в себе си толкова много истории, светове и характери, че дори и днес, повече от два века след рождението му, изследователи и творци от цял свят продължават да откриват нови и нови смисли в романите, разказите, пътеписите, драматургичните творби и стиховете му. Затова и винаги е трудно да намериш друг път към Х. К. Андерсен освен личния, онзи, който неизменно е част от детството, оглежда се в него и пази жив спомена за всичките герои на автора. А той – най-красивият лебед измежду всички в жанра, навярно е най-добрият пример за това *как* се случват нещата стига да ги поускаш достатъчно силно.

„Огнивото“ (Fyrtøje) е публикувана за първи път на 8 май 1835, когато Андерсен е едва на 30 години. Възхновен от Скандинавския фолклор, авторът споделя, че чува за нея още като дете, една вечер докато са прибирали реколтата от хмел. Добре познаващ приказките от „Хиляда и една нощ“, той не крие симпатиите си към Аладин, поради което е и сходството между някои от неговите големи шедьоври с тези на Шехерезада. Но дори и тогава, когато историите недвусмислено си приличат, Андерсен успява да създаде своя собствена приказна поетика, която го извисява и нарежда високо до най-големите разказвачи.

Особен парадокс има в приказката. Писана за малки, а всъщност така валидна и за големите, тя генерира в себе си набор от поучителни истории, някои от които истински вълшебни, но както всяко вълшебство и тя – приказката, се нуждае от ключ. От някой, който да намери верния път към нея, да съумее да я разкажи, да я изведе от затворения свят на книгата.

С тази задача се захващат Георги Михалков и екипът на ДКТ-Варна. И докато режисьорът се заема с драматизацията и цялостното решение на постановката, а актьорите търсят пътя към своите герои, навярно най-тежката задача се пада на сценографите. Като че ли именно в тях се крие златния ключ, защото в работата на Огняна Серафимова и Мира Петрова се побира на практика цялата приказка. А именно... на сцената оживява огромна пано-

рамна книжка – символ на детството на много поколения, която крие в себе си пространството на всяка една сцените, в които приказката се случва. Така всяка страница крие нов триизмерен свят, който се разгъва пред погледа на зрителите, а те – разлиствайки страница след страница, могат да докоснат думите, които тук са повече от думи. Защото и замъкът е замък и пещерата е пещера, дори кучето е живо, или поне така изглежда. Декорът е по-скоро акварелен, като в спектакъла на Михалков много се работи с осветлението. То е това, което оцветява. Същият е принципът и при костюмите, които са реплики на куклите. Основно пастелни или в монохромната гама, с цветен акцент, който се свързва с актьора, чиято кукла манипулира. А куклите са продължение на самия декор, направени от материал силно наподобяващ хартията, сякаш излезли от панорамната книжка, за да наситят триизмерното пространство още по-категорично. Декоративни – черно, бяло плюс цвят, който отново е акцент.

Онова, с което режисурата умело жонглира са мащабите в представлението. Играта в калибровката на персонажите, които веднъж имаме в жив, актьорски план, втори път, като кукла в нормален размер и трети път като малка кукличка или силует, който напомня за образа. Тази игра в перспектива не за първи път се появява в куклените спектакли, дори напротив – тя е характерно изразно средство, но тук е добре премислена и подчинена на вътрешната логика на историята. Една от най-силните сцени, обединяваща в себе си работата на целия екип е, когато кучето започва да наказва хората в града за отношението към неговия стопанин. Тогава книгата се разтваря като акордеон, а музиката и художественото осветление рисуват романтичния образ на „Вълшебното огниво“, чиято трактовка тук събира и други приказки на Андерсен, като „Малката кибритопродавачка“ например. И ако малка вина за тази красива книжка с картинки носят сценографите и костюмографите на спектакъла – Огняна Серафимова и Мира Петрова, то актьорите са онези големи виновници тя да бъде така приказно разказана. В ролята на младия Разказвач Х. К. Андерсен влиза Стоян Стоянов, който изписва своите бели листи в тетрадката с нови и нови исто-

ри; Дъртата вещица е Диана Цолевска – енергична и щура, не по-малко, отколкото е и извън приказките, а в централната роля – тази на Войника – близа Боян Стоянов – храбър и готов да бъде автор на своята собствена приказка.

„Вълшебното огниво“ е една добре разказана история за отговорностите, които поемаме, когато

последваме желанията си. Разказ за света на приказките, в който всичко е възможно, стига да го повярваме и да го пожелаем. Но нека и не забравяме, че, когато имаш приказка, ти живееш в нея, и така имаш само нея, а когато нямаш своя приказка, тогава всички приказки на света са твои. А нима има нещо похубаво от това? ■

„Вълшебното огниво“
„The Magic Tinder“

Залепване на счупени човеци

Теодора Кафеджиева

Във военно време като нашето, когато често пъти Човекът дори не осъзнава, че е на фронта, докато битката е на живот и смърт, артистът ежедневно се бори с едnodневното. Неговите окопи може да са от книги, от филми или музикални, но самата битка – нещото „тук и сега“ е в театъра.

Там той застава на първа линия в битката за Човека: „на война като на война!“

Проблемът: като в картина на Магрит, Човекът пада от небето, но сблъсъкът със земята често пъти го убива.

Затова Театърът осъществява донякъде реален, донякъде лабораторен полет и ни учи да се приземяваме.

Напоследък обаче като един хроникьор на военната обстановка – какъвто съм за себе си – забелязвам, че Театърът често пъти не успява дори да каже на редовия

войник къде е, камо ли как да се спасява.

И точно в момента, в който поглеждам своя театрален щит – толкова надупчен от безчувствието, липсата на интерес и цялата лошотия навън, и си мисля: „Аз какво очаквах – това е просто реквизит...“ се случва промяната.

Макар и малка, макар и за малко.

Случи се така, че имах поредица от посещения в салона за малки, а както се оказа и големи, и който бих нарекла Големия салон.

Куклените представления, които хем посетих – хем ме посетиха, са: „**Приказка за Скитника-Крал**“, „**Вълшебното огниво**“, „**Взраждане**“. И един малък предател на фронта, един „двоен агент“ – „**Свят/о**“.

Ето ги там – полагащи грижа за най-уязвимото по време на войната за души – децата. После си

мисля, че и аз съм дете – и всеки човек е дете.

Хората са нещо като матрьошки, но смятам, че, когато пораснат, губят детето в себе си. А те просто не го виждат.

Чудя се: какъв е този глас за грандиозни представления, драматични по мащаб декори – когато тук това се оказва просто още едно място, в което да се загуби човек.

Интимността и искреността в Кукления театър е една спечелена битка в полза на човешкото. Там виждам как актьорите пренебрегват егото си в името на колектива, там фалшивото е заместено от „наужким“ – две съвсем различни неща.

„Вълшебното огниво“ ни припомня, че сами пишем своята приказка и че нещата може да се случват, но и ние можем да си ги случим.